

การวิเคราะห์แนวคิดสังคมนิยมในทัศนะของวลาดีมีร์ เลนิน

The Analysis of Socialist Thought in the Perspective of Vladimir Lenin

พระบุญเพ็ง มหาญาโณ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Bounpheng Mahayano

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus

Email: 6205501029@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์แนวคิดสังคมนิยมในทัศนะของวลาดีมีร์ อิลิช เลนิน” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวคิดสังคมนิยม 2) ศึกษาแนวคิดสังคมนิยมในทัศนะของวลาดีมีร์ อิลิช เลนิน และ 3) วิเคราะห์แนวคิดสังคมนิยมในทัศนะของวลาดีมีร์ อิลิช เลนิน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสารปฐมภูมิ ได้แก่ ผลงานของวลาดีมีร์ อิลิช เลนิน และเอกสารทุติยภูมิ ได้แก่ หนังสือ บทความวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาและการพรรณนาวิเคราะห์ตามแนวอุปนัย

ผลการวิจัยพบว่า

1) แนวคิดสังคมนิยมเป็นแนวคิดทางสังคมและการเมืองที่มุ่งสร้างความเสมอภาคทางเศรษฐกิจและสังคม โดยให้ความสำคัญกับการกระจายทรัพยากรอย่างเป็นธรรม ลดการเอารัดเอาเปรียบ และลดความเหลื่อมล้ำระหว่างชนชั้นในสังคม

2) แนวคิดสังคมนิยมในทัศนะของวลาดีมีร์ อิลิช เลนิน เป็นการพัฒนาแนวคิดของคาร์ล มาร์กซ์ให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมและการเมืองของรัสเซีย โดยเน้นบทบาทของพรรคแนวหน้า การจัดตั้งเผด็จการของชนชั้นกรรมาชีพ และการต่อต้านระบบจักรวรรดินิยมเพื่อมุ่งสู่การสร้างสังคมสังคมนิยม

3) การวิเคราะห์แนวคิดสังคมนิยมของเลนิน พบว่า แนวคิดดังกล่าวมุ่งสร้างความเสมอภาคและความเท่าเทียมในสังคมผ่านการมีส่วนร่วมทางการเมือง การควบคุมปัจจัยการผลิตโดยรัฐ และการกระจายทรัพยากรเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ทั้งนี้ แนวคิดของเลนินมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการเมืองและเศรษฐกิจของรัฐสังคมนิยมหลายประเทศ และยังคงเป็นประเด็นสำคัญในการศึกษาทางปรัชญาสังคมและการเมืองร่วมสมัย

คำสำคัญ: สังคมนิยม; วลาดีมีร์ เลนิน; มาร์กซิสม์; ความเสมอภาค; ปรัชญาการเมือง

* ได้รับบทความ: 20 มีนาคม 2568; แก้ไขบทความ: 21 มิถุนายน 2568; ตอรับตีพิมพ์: 30 มิถุนายน 2568

Received: 20 March 2025; Revised: 21 June 2025; Accepted: 30 June 2025

pp.613-625

Abstract

This research entitled “An Analysis of Socialist Thought in the Perspective of Vladimir Ilyich Lenin” aimed to: 1) study the concept of socialism, 2) examine socialist thought in the perspective of Vladimir Ilyich Lenin, and 3) analyze Lenin’s socialist thought. This study employed documentary research methodology by collecting data from primary sources, including the works of Vladimir Ilyich Lenin, and secondary sources such as books, academic articles, and related research studies. The data were analyzed through content analysis and descriptive-inductive interpretation.

The findings revealed that:

1) socialism is a socio-political ideology aimed at establishing economic and social equality through the fair distribution of resources, the reduction of exploitation, and the elimination of class inequality

2) Lenin’s socialist thought was developed from Karl Marx’s theoretical framework and adapted to the socio-political context of Russia, emphasizing the role of the vanguard party, the dictatorship of the proletariat, and the struggle against imperialism as essential mechanisms for achieving a socialist society

3) Lenin’s socialist thought sought to promote equality and social justice through political participation, state control of the means of production, and equitable distribution of resources for the common good. Moreover, Lenin’s ideas significantly influenced the political and economic development of socialist states and continue to be an important subject in contemporary social and political philosophy.

Keywords: Socialism; Vladimir Lenin; Marxism; Equality; Political Philosophy

บทนำ

สังคมมนุษย์มีพัฒนาการควบคู่ไปกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม โดยมนุษย์จำเป็นต้องรวมกลุ่มกันเพื่อสร้างระเบียบทางสังคมและความมั่นคงในการดำรงชีวิตร่วมกัน อย่างไรก็ตาม เมื่อสังคมมีความซับซ้อนมากขึ้น ความแตกต่างด้านอำนาจ ทรัพย์สิน และโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรได้ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่มคนในสังคม โดยเฉพาะภายหลังการปฏิวัติอุตสาหกรรมในยุโรป ซึ่งนำไปสู่การขยายตัวของระบบทุนนิยมและการสะสมทุนในมือของกลุ่มนายทุน

ส่งผลให้เกิดการแบ่งแยกทางชนชั้นระหว่างเจ้าของปัจจัยการผลิตกับชนชั้นแรงงานอย่างชัดเจน (พรหมทา , 2539; Heywood, 2017)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว แนวคิดสังคมนิยม (Socialism) ได้ถือกำเนิดขึ้นในฐานะแนวคิดทางการเมืองและเศรษฐกิจที่มุ่งลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม โดยเน้นการกระจายทรัพยากรอย่างเป็นธรรม การคุ้มครองผลประโยชน์ของแรงงาน และการสร้างความเสมอภาคในสังคม แนวคิดนี้ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบโดยคาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) ซึ่งอธิบายว่าประวัติศาสตร์ของสังคมมนุษย์เป็นประวัติศาสตร์แห่งการต่อสู้ทางชนชั้น และมองว่าระบบทุนนิยมเป็นสาเหตุสำคัญของการเอารัดเอาเปรียบแรงงานผ่านการแสวงหามูลค่าส่วนเกิน (Marx & Engels, 1848/2012) มาร์กซ์เสนอว่าชนชั้นกรรมาชีพจะเป็นพลังสำคัญในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมและนำไปสู่สังคมคอมมิวนิสต์ที่ปราศจากการแบ่งแยกชนชั้น (Bottomore, 1983)

วลาดีมีร์ อิลิช เลนิน (Vladimir Ilyich Lenin) เป็นนักคิดและนักปฏิบัติที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาแนวคิดสังคมนิยมของมาร์กซ์ให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมและการเมืองของรัสเซียในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 โดยเลนินเสนอแนวคิดเรื่อง “พรรคแนวหน้า” (Vanguard Party) ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้นำทางอุดมการณ์และการปฏิบัติของชนชั้นกรรมาชีพ รวมทั้งเสนอแนวคิดเรื่อง “เผด็จการของชนชั้นกรรมาชีพ” เพื่อเป็นกลไกในการเปลี่ยนผ่านจากรัฐทุนนิยมไปสู่รัฐสังคมนิยม (Lenin, 1917/1970) นอกจากนี้ เลนินยังวิเคราะห์ว่าจักรวรรดินิยมเป็นพัฒนาการขั้นสูงสุดของระบบทุนนิยม ซึ่งนำไปสู่การผูกขาดทางเศรษฐกิจ การขยายอำนาจทางการเมือง และความขัดแย้งระหว่างประเทศ (Lenin, 1916/1939)

แม้แนวคิดสังคมนิยมของเลนินจะส่งอิทธิพลอย่างกว้างขวางต่อการปฏิวัติรัสเซีย ค.ศ. 1917 และการจัดตั้งรัฐสังคมนิยมในหลายประเทศทั่วโลก แต่ในทางวิชาการยังคงมีการถกเถียงเกี่ยวกับความเหมาะสมของแนวคิดดังกล่าว ทั้งในประเด็นการใช้ความรุนแรงในการปฏิบัติ การรวมศูนย์อำนาจรัฐ และผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพทางการเมืองของประชาชน (Heywood, 2017; McLellan, 2007) ขณะเดียวกัน แนวคิดของเลนินยังคงเป็นรากฐานสำคัญของการศึกษาเกี่ยวกับความเสมอภาค ความยุติธรรมทางสังคม และการวิพากษ์ระบบทุนนิยมในโลกปัจจุบัน

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์แนวคิดสังคมนิยมในทัศนะของวลาดีมีร์ อิลิช เลนิน” เพื่อศึกษาแนวคิดสังคมนิยม ศึกษาแนวคิดสังคมนิยมในทัศนะของวลาดีมีร์ อิลิช เลนิน และวิเคราะห์สาระสำคัญของแนวคิดดังกล่าว อันจะนำไปสู่ความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับพัฒนาการของแนวคิดสังคมนิยม ตลอดจนคุณค่าและข้อจำกัดของแนวคิดทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อโลกสมัยใหม่ และสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้เป็นฐานในการศึกษาทางปรัชญาสังคมและการเมืองต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดสังคมนิยม
2. เพื่อศึกษาแนวคิดสังคมนิยมในทัศนะของวลาดีมีร์ เลนิน
3. เพื่อวิเคราะห์แนวคิดสังคมนิยมในทัศนะของวลาดีมีร์ เลนิน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์แนวคิดสังคมนิยมในทัศนะของวลาดีมีร์ อิลิช เลนิน” เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) มุ่งศึกษาวิเคราะห์แนวคิดสังคมนิยมและแนวคิดทางการเมืองของวลาดีมีร์ อิลิช เลนิน โดยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ หนังสือ บทความวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดสังคมนิยม แนวคิดมาร์กซิสม์ และแนวคิดทางการเมืองของวลาดีมีร์ อิลิช เลนิน

2. แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 2 ประเภท ได้แก่

2.1 เอกสารปฐมภูมิ (Primary Sources) ได้แก่ เอกสารต้นฉบับที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดของวลาดีมีร์ อิลิช เลนิน เช่น

1. Lenin, V. I. (1917). The State and Revolution
2. Lenin, V. I. (1916). Imperialism: The Highest Stage of Capitalism
3. Lenin, V. I. (1902). What Is to Be Done?
4. เอกสารและสรณิพนธ์ของเลนินที่ได้รับการแปลเป็นภาษาไทย

2.2 เอกสารทุติยภูมิ (Secondary Sources) ได้แก่

1. หนังสือ ตำรา และบทความวิชาการเกี่ยวกับสังคมนิยมและมาร์กซิสม์
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทางการเมืองของเลนิน
3. เอกสารทางวิชาการด้านปรัชญาสังคมและการเมือง
4. ข้อมูลจากฐานข้อมูลวิชาการและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่น่าเชื่อถือ

3. การรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาและรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดสังคมนิยมและแนวคิดของวลาดีมีร์ อิลิช เลนิน

2. คัดเลือกเอกสารที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

3. จำแนกและจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามประเด็นการศึกษา ได้แก่
 - แนวคิดสังคมนิยม
 - แนวคิดสังคมนิยมในทัศนะของวลาดีมีร์ อิลิช เลนิน
 - การวิเคราะห์แนวคิดสังคมนิยมในทัศนะของวลาดีมีร์ อิลิช เลนิน
4. ตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย

4. การตรวจสอบข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) โดยเปรียบเทียบข้อมูลจากเอกสารปฐมภูมิ เอกสารทุติยภูมิ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือและความถูกต้องของข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ร่วมกับการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) และการตีความเชิงปรัชญา (Philosophical Interpretation) ตามแนวอุปนัย (Inductive Method) โดยดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์แนวคิดสังคมนิยมในฐานะแนวคิดทางสังคมและการเมือง
2. วิเคราะห์แนวคิดสังคมนิยมในทัศนะของวลาดีมีร์ อิลิช เลนิน
3. สังเคราะห์และประเมินคุณค่าแนวคิดสังคมนิยมของเลนินในมิติทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม
4. สรุปผลการศึกษาและนำเสนอองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์แนวคิดสังคมนิยมในทัศนะของวลาดีมีร์ อิลิช เลนิน” ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ประการ ได้แก่ 1) ศึกษาแนวคิดสังคมนิยม 2) ศึกษาแนวคิดสังคมนิยมในทัศนะของวลาดีมีร์ อิลิช เลนิน และ 3) วิเคราะห์แนวคิดสังคมนิยมในทัศนะของวลาดีมีร์ อิลิช เลนิน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาแนวคิดสังคมนิยม

ผลการศึกษาพบว่า แนวคิดสังคมนิยม (Socialism) เป็นแนวคิดทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่มุ่งสร้างความเสมอภาคและความเป็นธรรมในสังคม โดยมีหลักการสำคัญ คือ การลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ การกระจายทรัพยากรอย่างเป็นธรรม และการคุ้มครองผลประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่ แนวคิดดังกล่าวเกิดขึ้นจากการวิพากษ์ระบบทุนนิยมที่ก่อให้เกิดการสะสมทุน การผูกขาดทรัพยากร และการเอารัดเอาเปรียบแรงงาน

สังคมนิยมให้ความสำคัญกับการถือครองปัจจัยการผลิตร่วมกันหรือการควบคุมโดยรัฐ เพื่อป้องกันการกระจุกตัวของทรัพยากรในมือของคนส่วนน้อย อีกทั้งยังมุ่งสร้างโอกาสที่เท่าเทียมในการเข้าถึงทรัพยากรการศึกษา และสวัสดิการทางสังคม โดยมีเป้าหมายสูงสุดในการสร้างสังคมที่ปราศจากการกดขี่และความเหลื่อมล้ำระหว่างชนชั้น

2. ผลการศึกษาแนวคิดสังคมนิยมในทัศนะของวลาดีมีร์ อิลิช เลนิน

ผลการศึกษาพบว่า วลาดีมีร์ อิลิช เลนิน ได้พัฒนาแนวคิดสังคมนิยมของคาร์ล มาร์กซให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมและการเมืองของรัสเซียในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 โดยมีสาระสำคัญ 3 ประการ ได้แก่

2.1 แนวคิดพรรคแนวหน้า (Vanguard Party) เลนินเห็นว่าชนชั้นกรรมาชีพไม่สามารถพัฒนาจิตสำนึกทางชนชั้นได้ด้วยตนเองอย่างสมบูรณ์ จึงจำเป็นต้องมีพรรคการเมืองที่ประกอบด้วยนักปฏิวัติอาชีพทำหน้าที่เป็นผู้นำทางอุดมการณ์และจัดตั้งขบวนการปฏิวัติ เพื่อผลักดันการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมือง

2.2 แนวคิดเผด็จการของชนชั้นกรรมาชีพ เลนินเสนอว่าภายหลังการปฏิวัติจำเป็นต้องจัดตั้งรัฐกรรมาชีพขึ้นเพื่อทำหน้าที่ควบคุมอำนาจทางการเมือง ป้องกันการฟื้นตัวของชนชั้นนายทุน และดำเนินการเปลี่ยนผ่านจากระบบทุนนิยมไปสู่ระบบสังคมนิยม

2.3 แนวคิดจักรวรรดินิยม เลนินอธิบายว่าจักรวรรดินิยมเป็นขั้นสูงสุดของระบบทุนนิยม ซึ่งเกิดจากการผูกขาดทุน การขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจ และการแข่งขันระหว่างมหาอำนาจ ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งและสงครามระหว่างประเทศ ดังนั้น การต่อสู้กับจักรวรรดินิยมจึงเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสร้างสังคมนิยม

3. ผลการวิเคราะห์แนวคิดสังคมนิยมในทัศนะของวลาดีมีร์ อิลิช เลนิน ผลการวิเคราะห์พบว่าแนวคิดสังคมนิยมของเลนินมีเป้าหมายสำคัญในการสร้างสังคมที่มีความเสมอภาคและความเป็นธรรม โดยสามารถวิเคราะห์ได้ 3 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการเมืองและประชาธิปไตย

เลนินมุ่งสร้างอำนาจทางการเมืองให้แก่ชนชั้นแรงงานผ่านการนำของพรรคแนวหน้า เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางของรัฐและลดอิทธิพลของชนชั้นนายทุน แม้ว่าระบบการเมืองตามแนวคิดของเลนินจะมีลักษณะรวมศูนย์อำนาจในระยะเปลี่ยนผ่านแต่มีเป้าหมายเพื่อสร้างสังคมที่ปราศจากการกดขี่ทางชนชั้น

3.2 ด้านเศรษฐกิจ

เลนินเสนอให้รัฐควบคุมปัจจัยการผลิตที่สำคัญ ได้แก่ ที่ดิน โรงงาน และทรัพยากรทางเศรษฐกิจ เพื่อป้องกันการผูกขาดของนายทุนและกระจายผลประโยชน์สู่ประชาชนส่วนรวมอย่างเป็นธรรม อันเป็นรากฐานของระบบเศรษฐกิจสังคมนิยม

3.3 ด้านความเสมอภาคและความเท่าเทียม

เลนินให้ความสำคัญกับการสร้างความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยมุ่งให้ประชาชนทุกคนได้รับโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากร การศึกษา และการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อลดความแตกต่างทางชนชั้นและสร้างสังคมที่ยุติธรรม

สรุปได้ว่า แนวคิดสังคมนิยมในทัศนะของวลาดีมีร์ อิลิช เลนิน เป็นการพัฒนาแนวคิดมาร์กซิสม์ให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง โดยอาศัยบทบาทของพรรคแนวหน้า การจัดตั้งรัฐกรมาซีฟ และการควบคุมปัจจัยการผลิตของรัฐ เพื่อมุ่งสร้างสังคมที่มีความเสมอภาค ความเท่าเทียม และความเป็นธรรมทางสังคม อันเป็นเป้าหมายสำคัญของอุดมการณ์สังคมนิยม

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์แนวคิดสังคมนิยมในทัศนะของวลาดีมีร์ อิลิช เลนิน” สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

1. แนวคิดสังคมนิยม

ผลการวิจัยพบว่า แนวคิดสังคมนิยมเป็นแนวคิดทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่มุ่งสร้างความเสมอภาคและความเป็นธรรมในสังคม โดยให้ความสำคัญกับการกระจายทรัพยากรอย่างเป็นธรรม การลดความเหลื่อมล้ำ และการป้องกันการเอารัดเอาเปรียบระหว่างชนชั้น ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของคาร์ล มาร์กซ์ ที่มองว่าระบบทุนนิยมเป็นต้นเหตุของความไม่เสมอภาคในสังคม เนื่องจากชนชั้นนายทุนเป็นผู้ครอบครองปัจจัยการผลิต ขณะที่ชนชั้นแรงงานต้องขายแรงงานเพื่อแลกกับค่าจ้าง ส่งผลให้เกิดการสะสมทุนและการเอารัดเอาเปรียบแรงงานอย่างต่อเนื่อง (Marx & Engels, 1848/2012)

ผลการศึกษาสอดคล้องกับการศึกษาของเด่นพงษ์ แสงคำ และอัศรยา สังขจันทร์ (2562) ที่พบว่า แนวคิดสังคมนิยมของมาร์กซ์มีเป้าหมายเพื่อแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม โดยมุ่งสร้างสังคมที่ประชาชนสามารถเข้าถึงทรัพยากรและโอกาสได้อย่างเท่าเทียมกัน ทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของพุทธทาสภิกขุ (2547) ที่อธิบายว่า สังคมนิยมเป็นระบบที่ยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ ลดความเห็นแก่ตัว และส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าหลักการสำคัญของสังคมนิยมคือการสร้างความเป็นธรรมและความสมดุลในสังคม

2. แนวคิดสังคมนิยมในทัศนะของวลาดีมีร์ อิลิช เลนิน

ผลการวิจัยพบว่า เลนินได้พัฒนาแนวคิดสังคมนิยมของมาร์กซ์ให้สอดคล้องกับบริบทของรัสเซีย โดยเน้นบทบาทของพรรคแนวหน้า การจัดตั้งเผด็จการของชนชั้นกรมาซีฟ และการต่อต้านจักรวรรดินิยม เพื่อเป็นกลไกในการนำการปฏิวัติและสร้างรัฐสังคมนิยม ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของเลนินในหนังสือ What Is to Be Done? ที่เสนอว่าชนชั้นแรงงานจำเป็นต้องได้รับการนำทางอุดมการณ์

จากพรรคแนวหน้า เพื่อสร้างจิตสำนึกทางชนชั้นและขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ (Lenin, 1902/1973)

นอกจากนี้ ผลการศึกษายังสอดคล้องกับฉัตรทิพย์ นาถสุภา (2541) ที่อธิบายว่า เลนินได้ต่อยอดแนวคิดของมาร์กซ์ด้วยการเน้นบทบาทขององค์กรทางการเมืองที่มีวินัยและอุดมการณ์ที่ชัดเจนในการนำการปฏิวัติ เนื่องจากชนชั้นแรงงานเพียงลำพังอาจไม่สามารถพัฒนาจิตสำนึกทางชนชั้นได้อย่างสมบูรณ์ ขณะเดียวกันยังสอดคล้องกับการศึกษาของชลดา นาคใหญ่ (2558) ที่พบว่า ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ การผูกขาดอำนาจของชนชั้นปกครอง และการเอารัดเอาเปรียบภายใต้ระบบทุนนิยม เป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้เกิดการเคลื่อนไหวและการปฏิวัติทางสังคม

3. การวิเคราะห์แนวคิดสังคมนิยมในทัศนะของวลาดีมีร์ อิลิช เลนิน

ผลการวิจัยพบว่า แนวคิดสังคมนิยมของเลนินมุ่งสร้างความเสมอภาค ความเท่าเทียม และความยุติธรรมในสังคมผ่านการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการเมืองและเศรษฐกิจ โดยรัฐทำหน้าที่ควบคุมปัจจัยการผลิตและจัดสรรทรัพยากรเพื่อประโยชน์ของประชาชนส่วนรวม ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับแนวคิดของเลนินในหนังสือ *The State and Revolution* ที่เสนอว่ารัฐกรรมาชีพเป็นกลไกสำคัญในการเปลี่ยนผ่านจากระบบทุนนิยมไปสู่ระบบสังคมนิยม และมีหน้าที่ควบคุมอำนาจทางเศรษฐกิจและการเมืองเพื่อป้องกันการฟื้นตัวของชนชั้นนายทุน (Lenin, 1917/1970)

ผลการศึกษายังสอดคล้องกับการวิจัยของพระอาริยา จันทวงศ์ (2565) ที่พบว่า แนวคิดของมาร์กซ์และเลนินมีจุดมุ่งหมายร่วมกันในการสร้างสังคมที่ทุกคนสามารถเข้าถึงทรัพยากรและโอกาสได้อย่างเท่าเทียม โดยเลนินได้พัฒนาแนวคิดดังกล่าวให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงผ่านกลไกของรัฐและพรรคการเมือง ขณะเดียวกันยังสอดคล้องกับการศึกษาของพระมหาดวงเด่น ฐิตญาโณ (ตุนิน) และวีระ ชาตินิมมอนค์ (2564) ที่พบว่า เลนินเป็นผู้ทำให้แนวคิดมาร์กซิสม์สามารถนำไปสู่การปฏิบัติทางการเมืองอย่างเป็นรูปธรรม โดยใช้พรรคแนวหน้าเป็นกลไกในการนำการปฏิวัติและสร้างรัฐสังคมนิยม

ผลการศึกษาพบว่า แม้แนวคิดของเลนินจะมีเป้าหมายในการสร้างความเสมอภาคและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม แต่การนำแนวคิดดังกล่าวไปปฏิบัติในหลายประเทศกลับก่อให้เกิดข้อถกเถียงเกี่ยวกับการรวมศูนย์อำนาจทางการเมือง การจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน และการใช้อำนาจรัฐอย่างเข้มข้นในช่วงเปลี่ยนผ่าน ดังนั้น แนวคิดสังคมนิยมของเลนินจึงมีทั้งคุณค่าในฐานะเครื่องมือในการสร้างความเป็นธรรมทางสังคม และข้อจำกัดที่ควรได้รับการศึกษาและพิจารณาอย่างรอบด้านในบริบทของสังคมร่วมสมัย

แนวคิดสังคมนิยมในทัศนะของวลาดีมีร์ อิลิช เลนิน เป็นการพัฒนาแนวคิดมาร์กซิสม์จากระดับทฤษฎีสู่การปฏิบัติทางการเมือง โดยมุ่งสร้างสังคมที่มีความเสมอภาคและความเป็นธรรมผ่านบทบาทของพรรคแนวหน้า รัฐกรรมาชีพ และการควบคุมปัจจัยการผลิต ซึ่งถือเป็นแนวคิดที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการ

ทางการเมืองของโลกในศตวรรษที่ 20 และยังคงเป็นประเด็นสำคัญในการศึกษาทางปรัชญาสังคมและการเมืองในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการและการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าแนวคิดสังคมนิยมของวลาดีมีร์ อิลิช เลนิน มุ่งเน้นการสร้าง ความเสมอภาคและความเป็นธรรมทางสังคมผ่านการลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและการเมือง ดังนั้น สถาบันการศึกษาและหน่วยงานทางวิชาการควรนำผลการศึกษานี้ไปใช้เป็นองค์ความรู้ประกอบการเรียนการสอนด้านปรัชญาการเมือง รัฐศาสตร์ และสังคมศาสตร์ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจพัฒนาการของแนวคิดทางการเมืองสมัยใหม่อย่างรอบด้าน

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานโยบายสาธารณะสามารถนำหลักการด้านความเสมอภาค ความเป็นธรรม และการกระจายโอกาสทางสังคมที่ปรากฏในแนวคิดสังคมนิยมของเลนินไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดนโยบายที่มุ่งลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม โดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพและหลักประชาธิปไตยควบคู่กัน

1.3 สถาบันทางการเมืองและองค์กรภาคประชาชนสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ในการวิเคราะห์บทบาทของพรรคการเมือง การมีส่วนร่วมของประชาชน และความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชน เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในระดับสากล

1.4 ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นฐานความรู้ในการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบแนวคิดสังคมนิยมกับแนวคิดทางการเมืองอื่น ๆ เช่น เสรีนิยม ประชาธิปไตยสังคมนิยม หรืออนุรักษนิยม เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงจุดแข็ง จุดอ่อน และข้อจำกัดของแต่ละแนวคิดในบริบทสังคมร่วมสมัย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบแนวคิดสังคมนิยมของวลาดีมีร์ อิลิช เลนิน กับแนวคิดของคาร์ล มาร์กซ์ เพื่อศึกษาพัฒนาการทางความคิดและความแตกต่างระหว่างแนวคิดเชิงทฤษฎีกับการนำไปสู่การปฏิบัติทางการเมือง

2.2 ควรศึกษาวิเคราะห์แนวคิดเรื่องรัฐ พรรคการเมือง และประชาธิปไตยในทัศนะของเลนินเปรียบเทียบกับนักปรัชญาการเมืองสมัยใหม่ เพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาระบบการเมืองในบริบทที่แตกต่างกัน

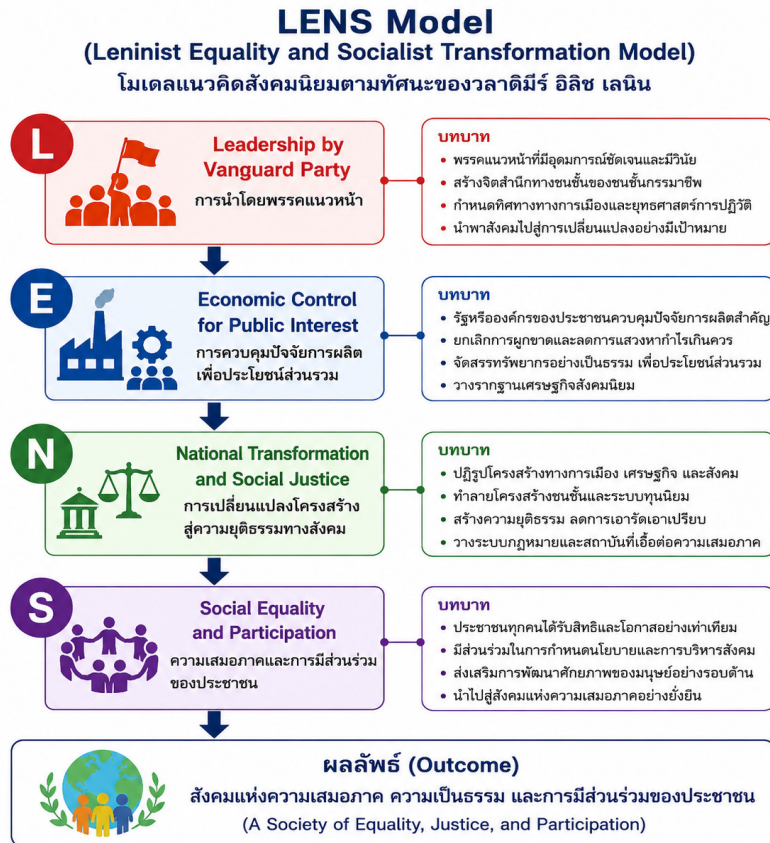
2.3 ควรศึกษาผลกระทบของแนวคิดเลนินต่อการจัดระเบียบทางการเมืองและเศรษฐกิจของประเทศสังคมนิยมร่วมสมัย เช่น จีน เวียดนาม คิวบา และลาว เพื่อให้เห็นพัฒนาการและการประยุกต์ใช้แนวคิดดังกล่าวในบริบทปัจจุบัน

2.4 ควรศึกษาวิเคราะห์แนวคิดสังคมนิยมกับปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการประยุกต์ใช้แนวคิดดังกล่าวกับสังคมนิยม

2.5 ควรศึกษาวิเคราะห์แนวคิดสังคมนิยมของเลนินในมุมมองของปรัชญาพุทธศาสนา เพื่อเปรียบเทียบแนวคิดด้านความเสมอภาค ความยุติธรรม และการอยู่ร่วมกันในสังคม อันจะนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้เชิงบูรณาการทางปรัชญาและสังคมศาสตร์ต่อไป

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์แนวคิดสังคมนิยมในทัศนะของวลาดีมีร์ อิลิช เลนิน” พบว่าแนวคิดสังคมนิยมของเลนินมิได้มุ่งเน้นเพียงการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างที่เชื่อมโยงมิติทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมเข้าด้วยกัน โดยมีเป้าหมายสำคัญในการสร้างความเสมอภาค ความเป็นธรรม และการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกภาคส่วนของสังคม สามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ใหม่ในรูปแบบ “LENS Model (Leninist Equality and Socialist Transformation Model)” ซึ่งอธิบายกระบวนการเปลี่ยนผ่านจากสังคมที่มีความเหลื่อมล้ำไปสู่สังคมแห่งความเสมอภาค ผ่านองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ (1) การนำโดยพรรคแนวหน้า (Leadership by Vanguard Party) (2) การควบคุมปัจจัยการผลิตเพื่อประโยชน์ส่วนรวม (Economic Control for Public Interest) (3) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสู่ความยุติธรรมทางสังคม (National Transformation and Social Justice) และ (4) ความเสมอภาคและการมีส่วนร่วมของประชาชน (Social Equality and Participation) ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 4 ประการมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบและนำไปสู่ผลลัพธ์สูงสุด คือ สังคมแห่งความเสมอภาค ความเป็นธรรม และการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 โมเดลเชิงแนวคิด LENS Model
(Leninist Equality and Socialist Transformation Model)

ภาพที่ 1 LENS Model (Leninist Equality and Socialist Transformation Model)

จากภาพที่ 1 แสดงให้เห็นว่า แนวคิดสังคมนิยมในทัศนะของวลาดีมีร์ อิลิช เลนิน เริ่มต้นจากการนำทางอุดมการณ์โดยพรรคแนวหน้า ซึ่งทำหน้าที่สร้างจิตสำนึกทางชนชั้นและกำหนดทิศทางการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง จากนั้นจึงดำเนินการควบคุมและจัดสรรปัจจัยการผลิตเพื่อประโยชน์ส่วนรวม อันนำไปสู่การปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมให้เกิดความยุติธรรมมากยิ่งขึ้น และท้ายที่สุดนำไปสู่สังคมที่ประชาชนมีความเสมอภาค ได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียม และมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาสังคม อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของแนวคิดสังคมนิยมตามทัศนะของเลนิน

เอกสารอ้างอิง

- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2541). ลัทธิเศรษฐกิจการเมือง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชลดา นาคใหญ่. (2558). ปัญหาความไม่เสมอภาคและวิธีแห่งการกดขี่ขูดรีด. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เด่นพงษ์ แสงคำ และ อัครยา สังข์จันทร์. (2562). การให้เหตุผลสนับสนุนแนวคิดเรื่องสังคมนิยมของ คาร์ล มาร์กซ์. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 15(1), 37–52.
- นฤพนธ์ ดั้ววิเศษ. (2562). ลัทธิสังคมนิยมกับความเท่าเทียมทางสังคมและลัทธิของชาวเกย์. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 45(2), 1–18.
- พระมหาดวงเด่น จิตญาโณ (ตุนิน), และ วีระ ชาตินิ่มอนงค์. (2564). สันติภาพบนพื้นฐานความยุติธรรม: วิเคราะห์แนวคิดปรัชญาการเมืองของคาร์ล มาร์กซ์. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 9(1), 74–88.
- พระอาริยา จันทวงศ์. (2565). การศึกษาเชิงวิเคราะห์แนวคิดเรื่องความเท่าเทียมว่าด้วยการแบ่งปันทรัพยากรในแนวคิดสังคมนิยมของคาร์ล มาร์กซ์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2561). ปรัชญากรีก: ป่อเกิดภูมิปัญญาตะวันตก. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พุทธทาสภิกขุ. (2547). ธัมมิกสังคมนิยม. นนทบุรี: กรีนปัญญาญาณ.
- ไพฑูรย์ วงศ์วานิช. (2517). ประวัติศาสตร์ คาร์ล มาร์กซ์. กรุงเทพมหานคร: แพร่พิทยา.
- สมภาร พรหมทา. (2539). ปรัชญาสังคมและการเมือง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bottomore, T. (1983). A Dictionary of Marxist Thought. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Heywood, A. (2017). Political Ideologies: An Introduction. (6th ed.). London: Palgrave Macmillan.
- Lenin, V. I. (1939). Imperialism: The Highest Stage of Capitalism. New York: International Publishers. (Original work published 1916)

- Lenin, V. I. (1970). *The State and Revolution*. Moscow: Progress Publishers. (Original work published 1917)
- Lenin, V. I. (1973). *What Is to Be Done? Burning Questions of Our Movement*. Moscow: Progress Publishers. (Original work published 1902)
- Marx, K., & Engels, F. (2012). *The Communist Manifesto*. London: Penguin Classics. (Original work published 1848)
- McLellan, D. (2007). *Marxism after Marx: An Introduction*. (4th ed.). New York: Palgrave Macmillan.
- Sabine, G. H., & Thorson, T. L. (1973). *A History of Political Theory*. (4th ed.). Hinsdale, IL: Dryden Press.
- Sargent, L. T. (2009). *Contemporary Political Ideologies: A Comparative Analysis*. (14th ed.). Belmont, CA: Wadsworth.
- Vincent, A. (2010). *Modern Political Ideologies*. (3rd ed.). Oxford: Wiley-Blackwell.